



# Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

## Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

**Danskernes Historie Online** er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

### Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

### Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

### Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

# Sønderjydsk Maanedsskrift



Udgivet af Historisk Samfund for Sønderjylland  
ved Cl. Eskildsen og H. Lausten-Thomsen.

---

## INDHOLD:

1. *Hans Krog*: Fra Krigen 1864.
2. *J. Raben*: Russiske Soldatergrave paa Sønderborg Kirkegaard.
3. To Bindebreve.
4. *C. J. Christensen*: Folkeminder fra Ballum-Egnen.
5. *Lærer Jensen*: Nordisk er Slesvig ....
6. Aaret 1835.

Nr. 7. — 1. JANUAR 1935. — 11. Aarg.

# Sønderjyllands Kreditforening

Telf. 398 Haderslev Telf. 399

Aktieselskabet

## Københavns Tarm Kompagni

Frederiksholms Kanal 26, København K.  
Central 5595. Telegradr. Danskslagt.

## G. M. Hess' Fabrikker A/S., Vejle

### VEJLE STØBEGODS

Forhandlere overalt!

## NEW DEPARTURE FRIHJULSNAV

BEDST

BILLIGST

## Københavns Havn

*Nordens største Havn*

Spare- og Laanekassen for Frøs og Kalvsind Herreder

i Rødding  
(stiftet 1872)  
Kontortid 9—12 & 2—5.

## Køb dansk Arbejde!

### Banken for Brørup og Omegn.

Aktieselskab.  
Kontortid 10—12 & 2—4.  
BRØRUP.

## Overfarten Middelfart-Snoghøj

Korteste og bekvemmeste Overfart over Lillebælt.  
Tilkørselsforhold ideelle. Moderne Færger.

Fra Middelfart: 1, 2, — 4, 5, 6, 7, 7.30, 8, 8.30, 9, 9.30, 10, 10.30, 11, 11.30, 12  
12.30, 13, 13.30, 14, 14.30, 15, 15.30, 16, 16.30, 17, 17.30, 18,  
18.30, 19, 19.30, 20, 20.30, 21, 21.30, 22, 22.30, 23, 24.

Fra Snoghøj: 0.15, 1.15, 2.15, — 4.30, 5.30, 6.30, 7.30, 8, 8.30, 9, 9.30, 10, 10.30  
11, 11.30, 12, 12.30, 13, 13.30, 14, 14.30, 15, 15.30, 16, 16.30, 17,  
17.30, 18, 18.30, 19, 19.30, 20, 20.30, 21, 21.30, 22, 22.30, 23, 23.30

### Holsted Spare- & Laanekasse.

Kontortid: Holsted By 10—12 Fm., 2—5.30 Eftm.  
Holsted St. Tirsdag, Onsdag og Fredag Fm. 10—12  
Føvling hver Torsdag Fm. 10—12.

## AARHUUS PRIVATBANK

Hovedkontoret,  
Aarhus.

Kjøbenhavn,  
Nygade 1.

Udfører almindelige Bankforretninger.

**Reserver 17 Millioner.**

### N. MIKKELSEN SØRENSEN

Murermester og Entreprenør  
Ndr. Fasanv. 217 Tlf. C. 4520, Taga 1700 og 1717  
KØBENHAVN

FORLANG

## A T L A SØLVPLET

HOS DERES GULDSMED  
FRA  
CARL M.COHR's FABRIKER

Forlang **Gulvtæpper**  
fra  
Sønderjydsk Tæppefabrik  
A. R. KJÆRBY  
Højer

## Horsens Landbobank A/S

Kontortid 9½—2 og 4—5  
HORSENS

Spare- & Laanekassen  
for Kolding By og Omegn  
Stiftet 1856  
Reservefond ca. 1½ Million

### DANSK ANDELS LIVSFORSIKRINGSELSKAB KOLDINGHUS

Jernbanegade 41 Kolding  
Afdeling for Opsparingsuhre

### Sparekassen for Haderslev Bys Omegn

Kontortid:  
9—12, 2—4. Lørdag 9—1.  
HADERSLEV

### Folkebanken for Als og Sundeved A/S

Kontortid: 9—1, 3—5.  
SØNDERBORG

## Alfred Benzon

København

C. 194

Halmtorvet 29.

**D. R. S.**

1. Januar 1935.

# FRA KRIGEN 1864

HANS JENSEN DIENSSENS OPTEGNELSER

VED HANS KROG, CHRISTIANSFELD

De følgende Optegnelser er nedskrevet under Krigen 1864 af min Morbroder, Gaardejer Hans Jensen Diensen i Stubbum, Aller Sogn, død 1910.

Da de paa jævn og nøgtern Maade giver den menige Soldats Indtryk og Oplevelser fra Kampene paa Dybbøl Skanser og Als, synes jeg, at de er værd at bevares og meddeles til andre.

Der tilføjes to Soldatersange fra 1864, som H. J. Diensen har optegnet i sin Bog. Den anden, Visen om 18. Regiment, turde være ukendt.

*H. J. Krog.*

**D**en 29. Januar 1864 rejste jeg fra Stubbum over Haderslev, Assens, Vissenbjerg Kro, Odense og videre til Nyborg. Derfra kom jeg med Dampskib til Korsør og med Jernbanen til København, hvor jeg meldte mig paa Sølvkasernen. Vi bleve straks opstillede og nummererede, og jeg blev indkvarteret hos Høker Sørensen, Lille Torvegade Nr. 14, paa Christianshavn. — Den 30. bleve vi inddelte til 2det Infanteri-Bat. 1. Comp. Nr. 124 under Premierlieutn. Skau. Skoleforstander Oberst Rodenburg. — Den 31. fik vi Lønning og Brød. — Den 1ste Febr. begyndte vi at lære til Soldat, det første var at staa ret og at lære at gaa. — Den 3die fik vi Trøje og Bukser, Gevær og Livrem med Taske. — Den 29. Februar havde vi Præsentation for Kaptajnen og skulde nu snart over til Dybbøl. — Den 4. Marts havde vi Bal i den Anledning, at vi var færdig med Skolen. — Den 5. havde vi Præsentation for Skoleforstanderen, Oberst Rodenburg. — Den 10. fik vi nye Frakker og Kapper.

Den 14. Marts rejste vi fra København med Jernbanen til Korsør. — Den 16. derfra med Dampskib over til Als, hvor vi blev fordelt til 18. Reg.; jeg kom til 8de Comp. Nr. 546. Vi bleve indkvarterede i Sønderborg. Derefter kom vi til Jacob Graui Sebbelev i Kvarter, hvor vi laa i 3 Dage, jeg glemte der et Par Strømper og en Skjorte. — Den 20. (Palmesøndag) fik vi hastig Ordre til

Afmarsch fra Sebbelev til Sønderborg, hvor vi laa uden for Byen i en grøn Mark. Samme Dag om Aftenen drog vi for første Gang op paa Dybbølbjerg for at holde Vagt paa Skanserne. Der stod vi 24 Timer, saa kom vi i Barakkerne. — Den 23. stod vi som Reserve ved Dybbøl Mølle, der sprang Granaterne voldsomt omkring mellem os, men der kom dog ingen til Skade; om Aftenen marscherede vi ind til Sønderborg. — Den 24. (Skjærtorsdag) var vi paa Arbejde med at brække Huse ned, om Efterm. stillede vi Kl. 5 og kom igen paa Forpost i Dybbøl Skanser. Der stod vi den 25., saa blev vi afløst af 10. Reg. Da talte jeg med N i s S k o v og F e r d i n a n d F r i i s. Tyskerne sendte mange Granater over den Dag, og Stumperne sprang rundt om os. Vores Leutn. J e s p e r s e n blev let saaret. — Den 26. laa vi i Barakkerne. Vi stillede Kl. 6 og marscherede til E g e n paa Als; der laa jeg i Kvarter hos H a n s M a t h i e s e n. — Den 27. (Paaskedag) stillede vi og skjød vores Geværer af. Om Efterm. stillede vi hos Premierleutn. B e n t z o n for at modtage Lønning; der blev ogsaa en Del frivillige Gaver uddelt. Det var paa Herregaarden R u m o h r s k o v, hvor de havde 130 Køer. — Den 28. stillede vi Kl. 10. Idag fik vi en god Middag, fersk Suppe, Oksesteg med Kartofler. Der har idag været Træfning ved Dybbøl, hvor Tyskerne led betydeligt, da de stormede vore Skanser to Gange og blev slaaede tilbage. Vort Tab var ubetydeligt. — Den 30. stillede vi med fuld Oppakning Kl. 2 og marscherede fra Egen over Sønderborg op paa Dybbøl for at holde Vagt, hvor jeg stod 24 Timer. Jeg kom saa ud i Kæden som Vedetpost, marscherede saa tilbage til Sønderborg og laa paa Slottet om Natten. — Næste Morgen den 30. stillede vi Kl. 6; vi fik Forlov til at blive her til om Efterm., da rykkede vi op paa Dybbøl, hvor vi kom til at staa Reserve bag Skanserne i 24 Timer. — Den 1. April regnede det, saa vi blev gennemblødte. Granaterne hører vi bestandig knalde omkring os. Vi blev afløste Kl. 8 og kom tilbage til Barakkerne. — Den 2. modtog jeg Brev fra A. Ahrenkiel, hvori var Brev fra mit Hjem. Vi stillede just til Lønning. Det var under en frygtelig Kanonade fra Batterierne. Vi fik Ordre til at være marschfærdige og rykkede ud Kl. 7 op paa Skanserne. Det var et grueligt Syn at se med Ildebrand. Fjenden havde skudt Ild i Sønderborg, og flere Gaarde brændte rundt om. Jeg kom i Skanse Nr. 4, hvor jeg stod i 24 Timer. Der var vi ude for stor Fare, der slog flere Hundrede Granater ned i og omkring ved Skansen, ja der slog een ned blot to Alen fra mig. Jeg takkede Gud for, at han bevarede mig denne Gang. — Den 3. blev vi afløst og kom tilbage ned til Sønderborg, hvor vi laa uden for om Natten i en lille Tot Halm. — Den 4.



marscherede vi ind paa Als, hvor jeg blev indkvarteret hos **J a c o b L i n d g a a r d** i Guderup, Egen Sogn, der fik jeg Boghvedegrød til Aftensmad. Der kom jeg ogsaa i en god Seng om Natten, for første Gang siden jeg rejste fra København (d. 14. Marts). — Den 5. var jeg oppe i **S j e l l e r u p** at besøge **J e s M ø l l e r s**, hvor jeg blev godt trakteret. de bad mig hilse **R a s m. F o g h s \***). — Den 6. var jeg i Kirke i **E g e n**, der prædikede en Feltpræst, det var en rørende Tale, han holdt. — Den 7. stillede vi til Afmarsch Kl. 2 og kom igen op paa Dybbøl, hvor vi stod som Reserve bag Skanse Nr. 9. Tyskerne blev endnu ved med at smide os Granater, og der blev ikke saa faa saaret i Dag. Jeg mistede een af mine gode Kammerater **K o n s t a n t i n H a n s e n** fra **C h r i s t i a n s f e l d \*\***). De har ogsaa skudt Ild paa Ladebygningen ved Dybbøl Mølle, som nedbrændte. Vi blev afløste om Aftenen og kom ned i Barakkerne, hvor vi puttede os glade ned i Halmen til anden Dagen d. 9. Da maatte vi allerede op Kl. 5 med fuld Oppakning paa, men vi tog det af igen og blev der til Kl. 8 om Aftenen og marscherede igen til Skanserne, denne gang til Nr. 4 og 5. Det var frygteligt, hvor Granaterne regnede ned over os, der tabtes og flere, men dog ingen ved vort Compagni. Vi var 9 Mand, som smuttede ned i et lille Hul, hvor vi laa hele Dagen (d. 10.), til Afløsningen kom. Vi rykkede derefter ned til Brohovedet ved Sønderborg, hvor vi laa om Natten. — Den 11. fik vi Ordre til at rykke ind i Sønderborg, alle Compagnier, hvor vi laa til Kl. 4. Saa stillede vi og marscherede igen op til Dybbøl og var Reserve bag Skanse Nr. 4. Granaterne bliver bestandig ved at regne ned over os og gør megen Skade. — Den 12. laa vi ude paa Marken nede ved Barakkerne paa Sundeved. Om Aftenen kom vi ind paa Als og blev indkvarteret i Landsbyen **K j æ r** ved Sønderborg, hvor vi laa 40 Mand paa en Gaard. — Den 14. Idag har Fjenden begyndt at beskyde denne By (Kjær) med et Batteri ovre fra Sundeved. De har stukket Brand paa flere Gaarde, som afbrændte, og det var en gruelig Tilstand her. Folk have nu travlt med at bortflytte deres Gods; vi maatte ogsaa ud af Laden, hvor vi laa, med alt vort gode Tøj, og satte det ude paa Marken, og mange lagde sig ogsaa derude. Vi lagde os nu ned i Halmen til næste Dag (den 15.), da Fjenden vedblev at beskyde Byen. Idag brænder der atter 2 Gaarde. Vi stillede i Dag og marscherede uden for Byen for at afskyde vore Geværer. Derefter maatte vi til at pudse og gøre dem godt rene og satte dem

---

\*) Rasm. Fogh., Gdr. i Stubbum, stammede fra Als.

\*\*\*) Broder til senere Bygmester Magnus Hansen i Christiansfeld.

saa i Pyramider. — Næste Dag den 16. fik vi Brød og Brændevin, og saa stillede vi og fik Lønning. 3 M. 10 Sk. faar vi hver femte Dag, derefter fik vi Ordre til at stille marschfærdige Kl. 4<sup>1/2</sup> og afmarscherede saa igen paa Forpost. Vi skulde have været i Kæde denne gang, men naaede ikke saavidt. Vi kom blot ud til Løbegravene ved Skandse Nr. 4, hvor vi blev lidt opholdt, thi i dette Øjeblik listede Fjenden sig paa os og tog en Del af Kæden til Fange. En Del kom løbende tilbage ind til os. Fjenden besatte nu vore Skydegrave, som blot var ca. 200 Alen foran Skansen, hvorfra de nu laa og fyrede med deres Geværer paa os. Men dette kunde ikke gøre os stor Skade, da vi havde god Dækning. Granaterne var værre, som de blive ved at skyde ustandseligt med. Der bliver mange skudte og saarede hver Dag. Vi trak os (dem, som skulde have været i Kæde) lidt tilbage bag Skansen, hvor vi laa den 17. i nogle Dækningsgrave. Om Aftenen blev vi afløste og kom ned til Brohovedet ved Sønderborg, hvor vi laa i Telte.

Vi stillede om Morgenen Kl. 3 til Appel, thi vi ventede nemlig paa et Angreb af Fjenden. Vi fik dog Lov at lægge os igen, da alt var roligt. Men det varede kun til henved Middagstid den 18., da aabnedes en frygtelig Kanonade samt Geværild. Vi maatte nu ud i en Fart. Slaget den 18. April havde nu begyndt. Det var en sørgelig Dag for os. Vi led et stort Tab den Dag, Fjenden blev os for stærk, vi maatte forlade Stillingen og retirere ind paa Als. Det var 2det, 16de, 17de og 22de Reg., som var paa Forpost, og som tabte de fleste. 18de stod som Reserve den Dag, og vi besatte Brohovedet ned mod Stranden og skulde optage Retræten. Vi mistede dog kun faa Mand ved vort Compagni, 8de slet ingen, endskønt Granaterne kom den ene værre end den anden og slog ned rundt om os, og Geværkuglerne regnede ned i Sundet, da vi marcherede over Broen. Vi kom ikke længere end gennem Sønderborg og norden for Byen, hvor vi laa dækket bag en Jordvold.

19. 4. Fjenden bliver endnu ved med at beskyde os med Granater. — 20. 4. kom vi paa Forpost nede ved Stranden, som nu er besat hele Vejen. Om Aftenen blev vi afløste og kom i Barakkerne ved S u n d s m a r k. — Her laa vi den 21. til om Aftenen, da marcherede vi til U l k e b ø l, hvor vi igen blev jagede ud i Barakker, der laa vi den 22. og 23. April. — Om Aftenen afmarscherede vi og kom igen paa Strandvagt nede ved Landsbyen K j æ r, hvor vi laa i nogle Grave, som var gravet til Dækning for Granaterne. — Den 24. kom vi til at staa Post i Løbegravene, det er en dyb Grøft, som er opkastet, hvor man kan gaa ad, hvor vi staa 2 og 2 Mand

omtr. en 10 Alen fra hverandre. Der er gravet et Hul til den ene Side, saaledes at den ene kan sætte sig, mens den anden staar Post. Idag er det min Fødselsdag, som er den 27de Fødselsdag, jeg holder; men saadan e e n har jeg endnu ikke oplevet, til jeg ved om. Jeg fik blot et Stykke Brød med Fedt paa, og saa kunde man gaa hen og drikke sig noget Vand til af en Mergelgrav, som var tæt ved. Hen paa Eftermiddagen begyndte det at regne, saa vi blev næsten gennemblødte. Om Aftenen blev vi afløste og kom til at ligge i Kvarter i K j æ r hos Sognefoged J a c o b s e n, hvor vi blev jaget ind i en Lade, hvor der var lidt Halm, og lagde os lige saa vaade, som vi var, og uden mindste Vederkvægelse. Jeg sov dog temmelig godt, det var meget flinke Folk der. Vi var godt 50 Mand i Laden. — Den 25. stillede vi til Appel Kl. 4, og Kl. 8 afmarscherede vi igen paa Forpost ved Stranden og stod paa det Stykke som Dagen forud. — Den 26. stod vi som Reserve lidt bagved. Kl. 9 trådte vi tilbage og blev afløst og kom igen til at ligge hos Sognefogden. — Den 27. laa vi her, og den 28. kom vi igen paa Forpost. — Den 29. kom vi igen til at ligge i Kjær til henimod Aften, da marscherede vi til H ø r u p h a v. Vi blev indkvarterede paa en Gaard, som kaldes H ø r r u p r i s, hvor vi bor omtr. 150 Mand. — Den 30 April. Idag er det koldt, og den ene skynder sig og vil før ind som den anden for at faa sig en Kumme Kaffe og faa sig lidt opvarmet. Vi stillede Kl. 11<sup>1</sup>/<sub>2</sub> med fuld Oppakning. Vi var nok komne temmelig mange hertil, og saa maatte vi en Deling herfra og kom længere nedad Byen og blev indkvarteret hos — —.

Jeg var lidt nede ved Høruphav, hvor vi kom iland, da vi kom fra København, og der laa ca. 150 Skibe for Anker. Vi fik Forstærkning i Dag, nemlig nogle og halvtreds Mand til vort Compagni af Frilodsmændene, som havde lært i København. Der kom nogle til vor Deling, som nu bestaar af 58 Mand. — Den 1. Maj. I Dag smukt Vejr, men dog temmelig koldt. Vi stillede Kl. 2 i fuld Oppakning og marscherede op til H ø r u p r i s, hvor Premier-Leutnanten laa i Kvarter, for at modtage Brød og Brændevin, og derefter fik vi Lønning, som vi modtog paa en grøn Mark udenfor Gaarden. Vi fik Lov til at aftage Tøjet her, og enhver tog Suleposen frem og spiste sig en Bid Brød, og nogle gik om ad Kroen, hvor jeg ogsaa kom med og fik mig en god Kop Kaffe og en Kage til. Kl. 6 afmarscherede vi herfra og kom igen paa Forpost, vi kom til at staa som Reserve d. 2. Maj neden for K j æ r, tæt ved en afbrændt Herregaard, R ø n h a v e kaldet, som Fjenden havde skudt Ild paa ovre fra S a n d b j e r g, hvor han havde et Batteri. Da vi



om Aftenen blev afløste, rykkede vi tilbage og kom i vort gamle Kvarter i K j æ r, hvor vi laa den 3. — Idag lidt koldt, vi fik tørret Fisk, Kartofler og Smør udleveret, hvoraf vi fik os en god Middagsmad. Derefter stillede vi Kl. 3 med fuld Oppakning og kom ud paa en grøn Mark for at eksercere. Vi maa nemlig eksercere fra Kl. 3 til Kl. 5 i de to Dage, vi ikke er paa Forpost; om Aftenen kom vi igen paa Post. Denne gang kom vi ud i Kæde, hvor vi stod den 4. til Middag, saa rykkede vi tilbage og laa bag et Gjærde til Aften og kom saa frem igen og indtog vor Stilling. Jeg stod lige overfor S a n d b j e r g S l o t i Sundeved, som ligger lige ved Vandet ved en Skov. Her er Sundet og hele Vejen om til Sønderborg ikke bredere, end man let kan skyde en Tydsker, som gaar paa den anden Side, med en Geværkugle. Om Aftenen, da vi afløstes, marscherede vi til Ulkebøl Vestermark, hvor jeg fik Kvarter hos C h r. C l a u s e n paa en Gaard, som kaldes » E n g e l s h ø j «, tæt ved Sønderborg. Vi var der 120 Mand. — Den 5. (Kristi Himmelfartsdag) smukt Vejr og Solskin. Vi fik Ærter og Flæsk til Middag. Derefter stillede vi Kl. 3 for at eksercere, men dette blev ikke til noget, da der blev udtaget 5 Mand af hver Deling, som blev tildelt et Hæderstegn, og saa gik Tiden hen med dette. Kl. 8 marscherede vi igen paa Forpost og kom nu til at staa som Piket. Der blev udkommanderet 150 Mand af Compagniet til Arbejde om Natten, hvor enhver fik anvist sit Stykke. Jeg fik et Stykke at grave, der var 9 Alen lang og skulde være 3 Alen bred og 2 Alen dyb. Da vi var færdig hermed omtr. Kl. 2, gik vi tilbage til Compagniet, som laa i nogle Halmhytter bagved et Hegn, og lagde os til at sove. — Jeg sov næsten hele Dagen, som var den 6.; men som jeg sov allerbedst, blev der raabt »alle Mand op til Gevær«, som var sat i Pyramider. Vi troede, at Fjenden var gaaet over og var nær paa os, men der var gaaet Ild i Hytten ved Siden af, hvor jeg laa (som kom fra en, der tændte sin Pibe). Ilden udbredte sig hurtig og gjorde 50 Mand husvilde. Om Aftenen, da vi blev afløste, marscherede vi til V o l l e r u p, hvor jeg blev indkvarteret hos C h r i s t i a n S c h m i d t. — Den 7. smukt Vejr. Her spiste jeg Boghvedegrød og Pandekager til Middag, derefter stillede vi Kl. 3 og havde Eksercits til Kl. 5.

I Maj Maaned blev Hans J. Diensen syg og kom paa Lazaretten i Augustenborg, og derfra findes ingen Optegnelser, undtagen en »Spiseseddel«. Han kom dog igen til sit gamle Kompagni ved 18. Reg. og deltog med dette i Forsvaret af Als den 29. Juni, og herom skriver han saaledes:

»Det var om Natten henved Kl. 1, at der blev raabt »alle Mand op til Gevær!« Fjenden er ifærd med at gaa over Sundet. Vi kom

op af Halmen, og det var i en Fart; vi stillede ude paa Vejen i Ulkebøl, hvor vi var indkvarteret. Vi stod lidt og ventede paa Ordre, hvor vi skulde hen, da kom der en Dragon-Ordonans galoperende med Ordren. Fjenden var allerede over Sundet, vi skulde skynde os og gaa ud imod dem og skulde udgøre højre Fløj af Kæden, vort Compagni, det 8de. Saa marscherede vi afsted om mod Augustenborg Fjord. Der mødte vi Fjenden, en lille Afdeling Preussere, som straks trak sig tilbage uden nogen Modstand. Saa kom vi ud i Kæde og blev ved at gaa fremad, indtil vi nær var blevet taget til Fange, da vore trak sig tilbage paa venstre Fløj ved Sønderborg. Vi stod nemlig paa højre Fløj, vort 8de Compagni, ud ad Arnkiels Øre til. Saa fik vi Ordre til at trække os til venstre og gik ind gennem Rønhavegaards Skov. Her kom vi for Alvor ikast med Fjenden. Vi trak os tilbage, og vi mistede 66 Mand ved vort Compagni. Det var i Morgenstunden, og vi blev nu ved at trække os tilbage og sloges med dem den hele Formiddag igennem Als, til vi kom til Kegenæs, saa blev der Vaabenhvile.

Der laa vi saa om Eftermiddagen og kom ombord i et lille Skib og blev sat over til Faaborg paa Fyn. Der fik vi Hvile et Kvarter og marscherede saa omtrent 2 Mil ind i Landet, gennemblødt af Regn. Vi tabte mange af Mandskabet undervejs af Udmattelse, derefter blev vi indkvarteret og kom af Klæderne og i Seng. Det var første Gang efter at jeg rejste fra Skolen i København den 14. Marts 1864 og til den 29. Juni. Der laa vi i to Dage. — Siden trak vi om med Bæltet efter Vedelsborg og gjorde Strandvagt. Paa Vedelsborg laa vi, til Freden blev sluttet først i August. Saa kom vi paa et Skib derfra til København og kom til at ligge paa Sølvgadens Kaserne i to Dage, indtil vi fik vort Tøj afleveret. Derefter blev vi permitteret, og jeg kom hjem den 10. Aug. Da havde vi preussisk Indkvartering.

En sørgelig Krig for os!

*H. J. Diensen, 18. Inf. Reg., 8. Comp., Nr. 546.*

### SOLDATERSANG FRA 1864

Frejdigt kan Du stande, stolt med oprejst Pande,  
Tro Dit Kald Du røgted, ej af Skræk Du frygted,  
Kuns for Overmagten gik Du bort fra Vagten,  
Men Du gik kuns nødig, kender Du vor Jens,  
Ja, bort Du gik, men kuns . . . . .  
Du gik og svor hver Tydsker Hævn og Død.  
Stolt med oprejst Pande, frejdigt kan du stande,  
Du har gjort Din Pligt, Du tapre Landsoldat.

Jens var aldrig bange, men der var saa mange,  
Heller bort sig trække, end Gevær at strække,  
Slaas vi, som vi kunde nylig ved *Midsunde*,  
Og ved *Bustrup* lærte han af os Respekt.  
Vor Jens, han nok fra Dannevirke drog,  
Men han tog med uplettet Dannebrog.  
Stolt med oprejst Pande o. s. v.

Over Mark og Hede gik Du bort i Vrede,  
Tydsken fulgte efter, men det gav Dig Kræfter,  
For ved *Bilskov* vendte Du omkring og sendte  
ham med Bajonetten Hilsen, den var brav.  
Du gik ej bort for ham, men først Du stod,  
Og kækt Du gav Din sidste Draabe Blod.  
Stolt med oprejst Pande o. s. v.

Nu er Haabets Planke Als og Dybbøl Banke.  
Der vi os forskandse, bryde vil en Landse,  
Pladsen er den rette, der kan vi besætte  
Alle svage Punkter, Pladsen er tilpas.  
Vor Jens han har nok skiftet sit Kvarter,  
Men nu han ej for noget flytter mer.  
Stolt med oprejst Pande o. s. v.

Hvad vi saa skal friste, hvad vi saa skal miste,  
Altid Danmarks Ære skal vort Løsen være.  
Preusserørnen strækker alt sin Klo, men skrækker  
Ej vort Dannebrog, det vajer endnu frit.  
Det Blod, som flød, vil Tydsken faa betalt,  
Vor Jens slaar til, er ej hans Timer talt.  
Stolt med oprejst Pande frejdigt kan Du stande,  
Du har gjort Din Pligt, Du tapre Landsoldat.



*Dybbøl Mølle.*

### VISEN OM 18DE REGIMENT

Og nu en Sang paa Vejen,  
At Marchen den kan gaa.  
Den Sang den er vor egen,  
Og den kan vi forstaa;  
Thi vi som muntre Gutter  
Begynder med en Sang,  
Og med en Sang vi slutter,  
Saa er ej Vejen lang.  
Vi er jo ej Rekrutter,  
Nu er det vel bekendt,  
Vi er det 18de Regiment.  
Hurra, Hurra!

Om nogen vil erfare  
Vort Hjem og Fødestavn,  
Saa svare vi ham bare,  
Vi er fra København.  
Om vi forstaar at stride,  
Og hvad vi duer til,  
Det kan I faa at vide  
Af Tydsken, om I vil,  
Thi derpaa kan man lide,  
Han kender saa omtrent  
Det hele 18de Regiment.  
Hurra, Hurra!

Ja meget har vi døjet,  
Og meget har vi lidt.  
Men vi er dog fornøjet,  
Og Modet det er frit.  
Og altid gaar vi lige  
Paa Fjenden, hvor han staar,  
Og aldrig vil vi vige  
For Kugler eller Skraa.  
Og altid skal man sige,  
Naar noget kækt er hændt:  
Det var det 18de Regiment.  
Hurra, Hurra!

Se saadan er vor Mening,  
Er den ej Tydsken klar,  
Saa vil vi i Forening  
fortolke ham vort Svar.  
Med munter Sang og Latter  
Beständig Spillet gaar,  
Indtil han Sagen fatter  
Og Meningen forstaar.  
Med Lyst vi synger alle,  
Naar Visen den er endt,  
En Sang for 18de Regiment.  
Hurra, Hurra!

18. Inf. Regiment, 8. Comp., Nr. 546.  
Fyen, d. 27. Juli 1864.

*H. J. Diensen.*

---

# RUSSISKE SOLDATERGRAVE

## PAA SØNDERBORG KIRKEGAARD

### AF J. R A B E N, SØNDERBORG

---

**M**edens den russiske Eskadre stationerede mellem Fyn og Als i Sommeren og Efteraaret 1850, døde en Del af Skibsbesætningerne af en smitsom Sygdom. En Kaptajn og 7 Matroser blev begravet paa Sønderborg Kirkegaard, medens 5 Døde blev landsat paa Lyø og begravet der paa Kirkegaarden.

Paa Sønderborg Kirkegaard er den russiske Kaptajns Grav endnu bevaret. En Granitsten med Marmorplade bærer Indskriften paa russisk og dansk:

PAUL MAZEROWSKY

Capitain af det Kejslerlig Russiske Styrmands Corps, død den 12/24 August 1850 i en Alder af 42 Aar ombord i det Kejslerlige Linieskib »Wiborg« paa Sønderborger Rhede.«

Han blev begravet den 27. August. Efter Kirkebogen er der fra den russiske Eskadre endvidere begravet:

Fra Krigsskibet »Rossia:

Matros Peter Stiller fra Godset Talbot i Estland, død den 28., begravet 30. August.

Matros Gregor Kusnetzoff fra Grevskabet Woronzoff, Neschno, Gouv. Archangel, død den 13., begravet 14. August.

Fra Dampfregatten »Atwachnoi«:

Matros Michel Tadwit fra Wendro i Livland, død den 22., begravet 23. August.

Fra Linieskibet »Arsis«:

Matros Elias Pagodin fra Gouv. Kostroma, død den 16., begravet 19. September.

Matros Jacob Titfer fra Wesenberg (Estland), død den 22., begravet 23. September.

Fra Linieskibet »Sisoy Weliky«:

Matros Johan Gangoff, død den 20., begravet 21. September.

Fra Linieskibet »Brien«:

Matros Cypria Schekin, død den 27., begravet 28. September.

Russerne blev begravet efter den græske Kirkes Ritus. Om Kapitajn Mazerowskys Jordefærd berettes i A. D. Cohen »De Faldnes Minde« følgende: »Kisten, betrukken med blaat Fløjls og prydet med et Sølvkors, bragtes, efter at være ført iland fra Skibet, til Kirkegaarden paa en Ligvogn, trukken af fire Heste. Foran Ligvognen gik de gejstliges Procession, først en Kadet med Kristusbilledet, dernæst Sangerne og umiddelbart foran Liget Poperne i deres pragtfulde Dragter. Efter Liget fulgte en talrig Række af danske og russiske Officerer, Øens Gouvernør og Byens øvrige Autoriteter. Ved Landingsstedet paraderede russisk, ved Kirkegaarden dansk Militær. Sørgemarchen, hvis Charakter mærkeligt afveg fra vore Sørgemarcher, spilledes af russiske Spillemand. Da Liget var bragt til Graven, forrettede den øverste Pope og Sangkoret Messen, og efter at Liget var nedsænket, Jordpaakastelsen, hvorpaa den døde Vaabenbrødre hver kastede en spadefuld Jord paa Kisten, og dermed var Sørgenhøjtideligheden endt. Salver affyredes baade af dansk og russisk Militær.«

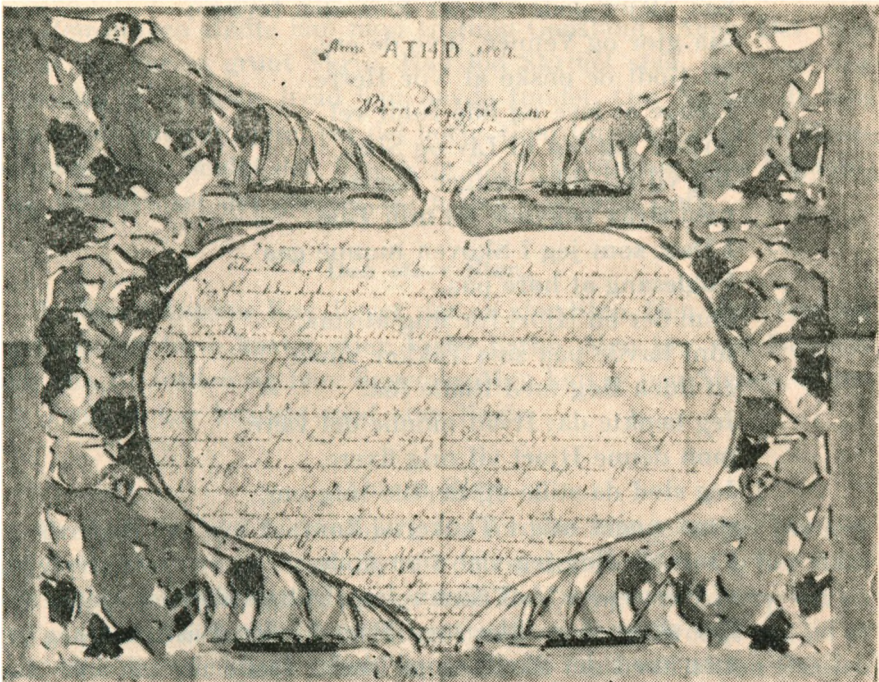
Graven plejes sammen med danske Krigergrave. De syv Matrosers Grave kendes ikke mere.



# TO BINDEBREVE

## 1. Fra Rømø.

Paa Bagsiden af nedenstaaende Bindebrev fra Rømø staaer følgende Oplysninger, der gengives i Meddelerens Retsskrivning:



Dette Bindebrev er Skrevet til An Tønnes Hansen, en Datter af den Gamle Hans Kræmer paa Rømøe. Hun var først gift med en Sømand, som var Kaptain, Han forliste med Skibet og fandt Døden i Bølgerne. Anden Gang var hun gift med A. H. Dichmann paa Mjolden Færgegaar. De havde Brullup d. 14. Martz 1830. d. 11 Martz gik di til Rømø paa Isen, dere Brullup Stod paa Rømø Da hun var bosiddende der, siden kom til Fergehuset. de var H. Ch. Dichmanns Moder som døde 1848 paa Rømøe, dette brev har hun Foræret Gunder Marie Tøgersen.

Nu kan de see hvem til den er udarbeidet den kan endnu gjemmes mange Aar til Erindring Gunder Marie døde 1845 i Haderslev fra 2 børn.

J. Tøgersen.

## 2. Fra Løjt.

Originalen til det følgende Bindebrev fra Løjt ejes af Gaardejer P. J. Krag, Østergaard i Barsmark. Det er meget kunstfærdigt udklippet og smykket med farvede Tegninger: i hvert Hjørne en kronet Hjort og omkring Navnene Blomster. —

Selve Brevet er skrevet i en hel Labyrinth af Slyngninger mellem Ud-  
klippene. *Jes M. Holdt, Dybvighoved.*

Hilsen forsend med Gud og Vor Herre.  
Saa plejer gode Venner hinanden forære;  
saa gjør og Venner, ihvo de ere,  
alt Godt de ønske af Vor Herre.  
Længe at leve og lide fuldt vel  
ønsker jeg dig til Liv og Siæl.  
Jeg vil nu ikke længer forhale,  
men strax begynde vil min Tale.  
I Dag, som jeg i Skoven monne gaa  
Fuglesang at høre paa,  
kom der en Hjort for mig at staa,  
som havde paa sine Takker smaa  
en liden Bog med Blade faa.  
Jeg tænkte da: Hvad monne det være,  
mon denne Hjort vil mig fixere.  
Jeg stod da stille og tænkte mig om.  
strax noget mig i Tankerne kom;  
I samme Bog jeg vist mon finde  
et Navn, som skal Karen Jeps Datter binde.  
Det skeer dog ikke med Baand eller Bast,  
men med det Skrift, som binder fast.  
Dog skeer det ikke af Had eller Vrede,  
men udaf idel Lyst og Glæde.  
Nu skal du endelig bunden være,  
indtil du løser dig med Ære.  
Du gjør derfor din største Flid,  
det er ej godt at være bunden altid.  
Herhos ønsker jeg dig saa mangan God Nat,  
som Himmelen den er med Stjerner besat,  
dertil saa mangan god Dag og Aar,  
som Linden har Løv og Hinden har Haar.

Loyt Kirkeby, d. 25. Nov. 1770.

De underskrevne Navne, der er anbragt ved Siden samt over og under selve Brevet, er indrammet af malede Blomster; de lyder: Nis Nissen Møller, Hans Nissen Møller, Zidzel Nisdatter, Karen Nisdatter. Nis Jessen Calloe, Jørgen Jessen Raben.

## *Folkeminder fra Ballum-Egnen.*

VED C. J. CHRISTENSEN, Bodsbøl-Ballum.

### **Det grønne Skrin.**

Der fortælles fra gamle Dage, at en Gaardmand i Abterp sendte sin Daglønner hen med den lange Le at rense et Stykke af Bredeaa. Ved Rensningen stødte han mod en tung Genstand i Aaen. Det viste sig, at det var et grønt Skrin. Han lod Skrinet staa, men var saa uforsigtig at fortælle, hvad han havde fundet. Om Natten, da han vilde hente Skrinet hjem, var det borte. Gaardmanden skal i al Hemmelighed have hentet det. Fra dette Skrin stammede hans Rigdom. Folk vil have set det grønne Skrin paa Gaardens Loft.

### **Den store Sten.**

I Claus Clausens Kær ligger der en stor Sten. Den skal Trolden fra Gassehøj have kastet efter Visby Kirke. Men her ved Bredeaa faldt den til Jorden og blev liggende. Man kan se paa Stenen, hvordan Trolden har kradset med sine Negle.

### **Abterp Sjøv.**

Bredeaa var syd for Aalbjerget for Aartier tilbage meget bredere og dybere. Der var en Masse Dynd i den saakaldte Sjøv. Og her stangede gamle Jens Nielsen de mange Aal. Tre Drengene fra Abterp var en Dag gaaet ned til Aaen. De fandt en Baad, og de to Drengene tog ud at sejle. Men der var stærk Blæst, og de havde ondt ved at faa Baaden i Land igen. Til sidst sprang de fra Baaden ind mod Land; men de sank i Dyndet og forsvandt. Den yngre Broder saa det og løb grædende hjem. Der blev søgt efter Drengene, men man fandt kun deres Hatte, som drev ovenpaa Vandet.

### **Gydmari Rytters.**

I Ballum levede for godt et halvt Hundrede Aar siden en Kone, som blev kaldt Gydmari Rytters. Hun var synsk. Hun og hendes Mand boede i et lille lavt Hus af Lersten, som laa tæt op til Haven ved Kresten Jensens Gaard i Vesterende. Manden var god til at rydde Grøfterne i Ballum Enge. Man fortæller, at han lagde Brændevinsflasken et Stykke henne paa Grøfttekanten, og saa kilede han paa af alle Kræfter for at naa hen til den, for saa fik han en god Slurk.

Man vil have hørt ham sige til Flasken: »Det er drøjt at naa hen til dig; men jeg skal nok faa fat i dig!« Gydmari Rytters havde sædvanlig Hovedet tæt indhyllet i en sort Dug, saa at kun Næsen stak ud, og Øjnene tittede frem, og saa havde hun en stor Mosestav i Haanden, og hun gik omkring til langt ud paa Natten, for hun kunde ikke være i Sengen for »Undervætter«. En ældre Mand i Ballum, der som Dreng ofte kom til at følges med hende, har fortalt, at hun sagde: »Du kan ikke vente paa mig, min Dreng, for jeg skal jo se omkring, hvad der sker.« — Da Jens Winter i Husum-Ballum lod Laden bygge, kom Gydmari forbi, da Murerne arbejdede paa Vestgavlen. Gydmari sagde til Jens Winter: »Du skal saamænd ikke have saa travlt med den Mur, for den falder ned.« Om Aftenen blev der stærk Storm, og næste Morgen var Muren blæst om. — Om Dammen, som ligger nordvest for Peter Winters Gaard, har hun sagt, at den skulde der gro Træer rundt om, og naar de var blevet store, saa skulde man save dem af; og naar dette var sket, saa skulde der komme en stor Krig. I Aaret forud for Verdenskrigen lod Peter Winter Poplerne save af, som stod rundt om Dammen. — Hun fortalte, at hun saa Folk med røde Bukser paa komme i Land fra Havet. Man mener, at dette Varsel er gaaet i Opfyldelse, da de franske Krigsfanger arbejdede ved Digebygningen ved Ballum. — Hun havde set, at Folk gik ind i Ballum Kirke fra Vest gennem Taarnet, længe før Indgangen blev flyttet fra Nordsiden om til Vesterenden. Hun har set, at Folk for det fremtrængende Hav flygtede ud af Bodsøl med Landevejen efter Østerende Hede. Dette Varsel er endnu ikke gaaet i Opfyldelse. Men om en kommende stor Stormflod paa Vesteregnet, som vil gennembryde Digerne, er der jo varslet saa meget. Døren fra Døstrup Kirke skal komme til at ligge paa Vestkanten af Vognshøj. En druknet Stud skal blive skyllet ind gennem et Hul i Tønder Kirketaarn, og Vandet skal naa til Nøglehullet i Burkal Kirkedør, og der er set mange døde paa Jeesing Banke. Men inden det sker, skal et Brudedefølge finde en Haremor med Unger i Burkal Kirke.



Mel.: Blev nu til Spot dine Tusindaars Minder.

**N**ordisk er Slesvig fra Tidernes Morgen,  
fra det dukker op gennem Taage og Søl.  
Navne, hvis Byrd er for Sandheden Borgen,  
staar som stærke Vidner, der aldrig kan dø.  
Nordboen vied og præged dets Jord,  
signed med Navne de stormslagne Strande,  
Nordboen lever og Landet bebor,  
det maa selv Tyskere sande.

Navne paa Byer og Marker og Skove  
viser, de er vokset i Nordboens Spor.  
»Land, som har adlydt Fædrene Love«,  
vidner om sit Samhør med Folket i Nord.  
Kilderne nynner det nordiske Sprog,  
danske er Agrene, Bonden maa pløje,  
danske de Veje, som Fædrene drog  
her mellem Oldtidens Høje.

Seklernes Gang dysser Slægter i Dvale,  
dog vil vore Fodspor i Hjemstavnen staa.  
Mand maa vel tie, men Stene vil tale,  
de er vore Vidner fra Oldtiden graa.  
Nordiske Navne hos Mand og i Muld  
det er de Runer, vi Danske kan raade;  
hugget i Sten eller præget i Guld  
de er dog Tysken »en Gaade«.

Nordboen ejer, hvad Naboen savner:  
Nordisk er vor »Race« fra Thule til Sli!  
Vel har vort Folk baade »Kærner« og »Avner«,  
men er dog for Race- og Fremmedhad fri.  
Nordisk er nordisk, og tysk er vel tysk,  
aldrig det ændres ved Krig eller Fejder!  
Slesvig er nordisk, og Blodet er jysk  
lige til Sli — ja, til Ejder.

Lærer J e n s e n, Traasbøl.

Hr. Claus Eskildsen tilegnet  
med Tak for en Time i Grænselære.



## AARET 1835

begyndte og vedholdte med ustadigt Vejr, ikke betydelig Frost eller Sne, men Afveksling hele Tiden, mest Regn og Storm. Først i April Kulde, Nattefrost og haardt Vejr med Sne. Nordenvind Paaskemorgen. Den 24. April kom Bierne med Dræt. Den 26. April kom Hagl, og somme Steder, især paa Thornum Mark paa det højeste Bjerg, var saa stort et Lag, at det laa paa anden Dag til Aften i et mildt Regnvejr. Kartofflerne laa i Jorden i over 6 Uger, inden de spirede op hen i Juni. Der blev ogsaa saaet Byg endnu i Juni.

Grøden var nogenledes god; men den 8. og 9. August kom stærk Storm, som slog Kornet af, saa det kun gav lidt i Skjæppen. Ellers godt Indbjergningsvejr, og tørt Vejr i Rugsæden. I Efteraaret var der Orme i Rugen, især paa Hørlund, som gjorde stor Skade. Den 8. December stærk Frost og Sne; mellem 18. og 19. December Storm med Frost og Sne tillige.

I Begyndelsen af Aaret blev alle Folk talte og anskrevne ved Navn, Alder og Nærestand. Dette Aar tog Krigsstænderne deres Begyndelse.

Af Jens Lauritzens Bog »Om mærkelige Ting, som er passeret forhen og i min Tid til Efterretning for de Efterlevendes«.



# Anders Lervad & Søn

Askov pr. Vejen

Fabrikation af: Haand- og Kunstvæve med alt Tilbehør, Høvlebænke og Værktøj til Sløjd og Husflid. - Bogbinderværktøj. - Kurvemager-værktøj. - Alt i prima Kvalitet med fuld Garanti og til billigste Priser. Priser paa Forlangende.

## Støt dansk Industri

### BRØRUP-VÆVEN.

Eneste danske Væv, der tilfredsstillende mange Krav, der stilles af Hjemmевæverskerne. - - - - - Forlang Tilbud!

Poul Clausen, Brørup, Leverandør til Væveskolen Askovhus.

## Kjøbenhavns Frihavn

Losning og Lastning af Skibe  
Lagring af Varer.

## CHR. C. RAHR & CO.

JERN :: STAEL

Telefon 7181

Telefon 7181



## BUDTZ MÜLLER & Co.

KUNSTHANDEL

KGL. HOF LEVERANDØR

BREDGADE 23 — TELEFON CENTRAL 1797

## N. Nordfeld & Co.s Efterfølger

Georg Hansen A/S

Udsalg: Nygade 6. Telf. 9478

Kontor og Lager: Løngangsstræde 37 a. Telf. 13897

**Hermelin Chokolade**

## Eriksen & Christensen A/S

Korn & Foderstoffer

ESBJERG

Telf. 1500

### Askov Sløjdskole

Vejen St. Telf. 17 Askov.  
Skolen for Overgangsalderen.  
Amtsunderst. skal søges inden 1. Juli.  
Statsunderstøtt. søges indtil 15. Nov.  
Skema og Skoleplan sendes frit.  
Kristine og Anders Nielsen.

## Kolding Staalbørstefabrik

K. Malta Nielsen

Kolding.

## Spare- og Laanekassen i Aarhus.

St. Torv 6. Aarhus. Telf. 101.

Kontortid: 10—1 og 3—6.

## Vejen Sparekasse.

Kontortid 10—12 og 2—4.

VEJEN.

A/S Det Nordiske  
Kamgarnspinderi,  
Sønderborg.

## H. Rasmussen & Co. Aktieselskab.

Frederiksgade 37-39. Telf 59.

Odense.

Jernstøberier.

## Væveskolen „Askovhus“

Indeh.: Paula Trock & HennyBaumann  
Statsanerkendt teknisk Skole med 6 Maaneders Kursus, samt 2-årige Kursus for Læreriade- og Erhvervsuddannelse.  
Forlang Prospekt. Tlf. Sønderborg Nr. 1003

## Dampmøllen Viktoria

Aktieselskab

ODENSE

## Esbjerg Jernstøberi & Maskinfabrik

Jensen & Olsen

Esbjerg

Telf. 31



Gummistøvler

## De Forenede Teglværker

Akts. ved Aarhus Akts.

Kontor: Parkallé 15,

Telf. 644. Aarhus. Telf. 6444.

Facadesten, Tagsten, Radialsten, glass. Tagsten og Mursten.

## Andelsselskabet Odense

Eksportslagteri

ODENSE



DEN KONGELIGE PORCELAINSFABRIK  
& FAJANCEFABRIKEN ALUMINIA A/S



# GALA PETER

Nr. 1 af alle Flødechokolader

A. Th. Andersen - Høyer  
Vin en gros

Rosengaarden 12. København K.  
Telefoner 9331 - 12204 - 3931.

## TAASTRUP TEGLVÆRK

Aktieselskab  
Telefoner 4 og 441  
**Mursten - Kalk - Mørtel**

## Korups Have - Valby

Restauration - Selskabslokaler - Teatersal  
Keglebane - Spilleværelser  
anbefales til sønderjydske Foreninger.  
C. Heckmann, Restauratør.

## Wilh. Jørgensens Tobakshandel,

Østergade 61, København K.  
Telf. 672 og 10674.  
Filiat: Frederiksborggade 41, Telf. 10672.  
„ Vesterbrogade 15. Telf. 10629.

**Generalrepræsentant for de verdenskendte**



**Piber**



Største Udvalg i Cigarer, Cigaretter og Tobakker.

## „IPSE“ SALATER

Restaurant  
**Frihedsstøtten**  
Vesterbrogade 6  
vis a vis Hovedbanegaarden  
Frokostretter  
Middag  
Koncert  
Populære Priser.



De fire Verdensmærker  
indenfor  
Grammophon-Plader  
**POLYPHON**